

Az árképzés alapjai

Az ár az az összeg, amelyen az adásvétel létrejön. Az ár magában foglalja a termelési és forgalmazási költségek értékét és a nyereség értékét.

Az árak szabályozója a piac, a gazdasági verseny és az állam.

Az állam beavatkozik az árak kialakításában:

1.) Közvetlen módon: törvényben rendelkezik a hatósági ákról, amelytől nem lehet eltérni. Meghatározzák:

- legmagasabb árat (annál drágábban nem adhatják a terméket vagy szolgáltatást)
- legalacsonyabb árat (annál alacsonyabb árat nem lehet megállapítani).

A vendéglátásban minden termék és szolgáltatás a szabad árkategóriába tartozik.

2.) Közvetett módon: adókkal, költségjellegű elvonásokkal, támogatásokkal.

Az ár kialakítása előtt a következő tényezőket érdemes figyelembe venni:

- környéken található hasonló profilú és választékú üzletek árai
- társadalmi környezet
- lehetséges vendégkör
- település jellege
- lehetséges költségek
- az elvárt minimális bevétel nagysága

Az áralkalítás szempontjai

Az árképzés fő szempontjai:

- 1.) Az árak nyújtsanak fedezetet a ráfordításokra és a reális nyereségre
- 2.) Az árak feleljenek meg a piac elvárásainak (legyenek versenyképesek)

Az árat befolyásoló tényezők:

- áru beszerzési forrása és ára
- engedmények és felárak
- üzlet színvonala
- üzlet nyitvatartási ideje
- választék szélessége és mélysége

Az árakat befolyásoló tényezők

- üzlet kategóriája
- üzlet átlaghaszonkulcsa
- helyettesítő termékek árai
- szolgáltatások
- versenytársak árai
- a keresleti - kínálati viszonyok
- szezonáltság
- újszerűség, egyediség

Az árkialakítás szempontjai

Az árképzés alapja a *nettó beszerzési ár*.

Nettó beszerzési ár a termék áfa nélküli beszerzési ára. Jele: N° beszerzési ár

Bruttó beszerzési ár a nettó beszerzési ár áfával növelt összege. Jele: B° beszerzési ár

Beszerzési (előre felszámított) áfa= B° - N°

Általános forgalmi adó (ÁFA)

Áfa: olyan közvetett adó, amely az adott termelési fázisban keletkezett értéknövekményt terheli.

Adó: adó törvény által előírt, közvetlen ellenszolgáltatás nélküli fizetési kötelezettség.

A törvényt a Magyar Köztársaság területén (belföldön) kell alkalmazni. (vámszabad terület, tranzitterület)

Adóalany: aki adófizetésre kötelezett. Természetes személy, jogi személy, valamint jogi személyiség nélküli szervezet aki/amely saját neve alatt, saját nevében gazdasági tevékenységet végezhet.

Áfát kell fizetni: - belföldön teljesített termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás
- Európai Unió (EU) belül termékbeszerzés és termékimport után.

Az adó alapja a teljesítés ellenértéke.

Az adó mértéke az adó alapjának meghatározott százaléka (adókulcs).

Általános forgalmi adó (ÁFA)

Az áfa jellemzői:

- Az állam felé értékálló és állandó bevétel.
- Forgalmi típusú termelés és szolgáltatás értékesítéséhez kötődik.
- Nettó típusú adó (felszámított és az előzetesen felszámított adó különbözetét kell befizetni vagy visszaigényelni).
- Hozzáadott érték típusú (a hozzáadott értéket terheli, így a korábban befizetett adóból levonható - adólevonási jog).
- Közvetett (az adót megfizető és az adó alanya nem ugyan az).
- Általános (kapcsolódik minden termék és szolgáltatás értékesítéséhez).
- Semleges (minden terméket és szolgáltatást terhel függetlenül attól, hogy ki állítja elő).
- Fogyasztói (a végső fogyasztót terheli).

ÁFA számítás

• Adókulcs Magyarországon:

- Kedvezményes adókulcs: 5 % és 18 %
- Normál adókulcs 27%
  - 5 %-os áfa terheli pl. gyógyszerek, tápszerek, könyvek, kották, újságok, vakok segédeszközei
  - 18 %-os áfa terheli pl. tej, tejtermékek, gabonafélék, liszt, keményítő és tej felhasználásával készült termékeket, kereskedelmi szálláshelyeket.
  - mentes az adó alól: postai szolgáltatás, sérült- vagy betegápolás
  - Minden más terméket és szolgáltatást 27 %-os áfa terheli

• Vendéglátásban 27 %-os adókulccsal számolunk

speciális esetek:

- cukrászsütemény termékeként csomagolva 18 %
- meleg ételek elvitelre 18 % (2017. jan. 1.)
- vendéglátó üzlet (hétvégén, ünnepnap) tejterméket, pékárut értékesít 18 %

Árrés , haszonkulcs

1. Az **árrés** a nettó eladási ár és a nettó beszerzési ár különbsége, mely fedezetet nyújt a költségekre és ugyanakkor nyereséget is biztosít a vállalkozó számára.

2. A **haszonkulcs** az árrés arányát fejezi ki a nettó beszerzési árhoz képest. Jele: HK. Mértékegysége: %

Képlete:

$$\text{HK \%} = \frac{\text{árrés}}{\text{nettó beszerzési ár}} \times 100 \quad ; \quad \text{árrés} = \text{nettó beszerzési ár} \times \frac{\text{HK}}{100}$$

3. A **nettó eladási ár** a nettó beszerzési ár és az árrés összege. Jele: N° eladási ár.

Képlete:

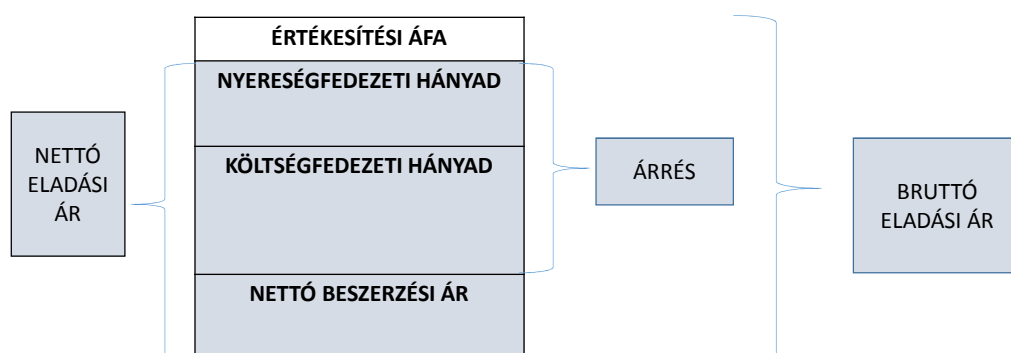
$$\text{N° eladási ár} = \text{nettó beszerzési ár} + \text{árrés}$$

4. A fogyasztói ár (bruttó eladási ár) a nettó eladási ár áfával növelt összege. Jele: B° eladási ár.

Képletei:

$$\text{Fogyasztói ár (B° eladási ár)} = \text{N° eladási ár} + \text{áfa} \quad ; \quad \text{fogyasztói ár} = \text{nettó eladási ár} \times \left[1 + \frac{\text{áfakulcs}}{100} \right]$$

Az ár felépítése

Lépcsőzetes árképzés

termelői önköltség + termelői árrés			
= nettó termelői ár (eladási) + termelő által felszámított áfa			
= bruttó termelői eladási ár	= bruttó nagykereskedelmi beszerzési ár - Termelő által felszámított áfa (levonható)		
	= nettó nagykereskedelmi beszerzési ár + nagykereskedelmi árrés		
	= nettó nagykereskedelmi eladási ár + nagykereskedelem által felszámított áfa		
	= bruttó nagykereskedelmi eladási ár	= bruttó kiskereskedelmi beszerzési ár - nagykereskedelem által felszámított áfa (lev.)	
		= nettó kiskereskedelmi beszerzési ár + kiskereskedelmi árrés	
		= nettó kiskereskedelmi eladásai ár + kiskereskedelem által felszámított áfa	
		Bruttó eladási ár	

Példa: Tk. (2) 106 oldal

Árképzés összefüggések

ELÁBÉ jelentése: Eladott Áruk Beszerzési Értéke az ételek és italok készítéséhez felhasznált nyersanyagok nettó beszerzési árainak összessége.

$$\text{ELÁBÉ-szint} = \frac{\text{nettó beszerzési ár}}{\text{nettó eladási ár}} \times 100$$

(ELÁBÉ %)

$$\text{árrésszint} = \frac{\text{árrés}}{\text{nettó eladási ár}} \times 100$$

(árrés %)

$$\text{HK \%} = \frac{\text{árrésszint}}{\text{ELÁBÉ-szint}} \times 100$$

$$\text{HK \%} = \frac{\text{árrésszint}}{1 - \text{árrésszint}}$$

Példatár: 118. oldal 10/13. a; b.

- A vendéglátásban értékesített áruk árának kialakítása:

nettó beszerzési ár

+ árrés

= nettó eladási ár

+ áfa

= bruttó eladási ár (fogyasztói ár)

Szabály:

A feladatok megoldásánál a fogyasztói árakat 5 Ft-ra kerekítjük!

Az árképzés módszerei

I.) Hagyományos árképzés:

1. nettó beszerzési ár x HK = árrés
2. kialakítjuk a nettó eladási árat (nettó beszerzési ár+árrés)
3. nettó eladási árat áfával növelve megkapjuk a fogyasztói árat

II.) Piaci szintű árképzés:

az eladási árat a piacon kialakult árarányokhoz igazítva képezzük, miközben folyamatosan vizsgáljuk, hogy kellő fedezetet nyújt-e a ráfordításokra és az elvárható nyereségre.

• **A vendéglátásban értékesített áruk árát a hagyományos árképzéssel alakítjuk ki:**

nettó beszerzési ár + árrés = nettó eladási ár

nettó eladási ár + áfa = bruttó eladási ár

Árképzés a vendéglátásban

Pl. Egy palack bor nettó beszerzési ára 580 Ft, az üzletben alkalmazott HK 180%.

Számoljuk ki a bor fogyasztói árát!

1.) *Felírjuk az ismert adatokat!*

nettó beszerzési ár = 580 Ft

HK = 180%

áfa = 27 %

3.) *Milyen képletet használhatunk? Hogyan juthatunk el a megoldásig?*

nettó eladási ár = nettó beszerzési ár + árrés

árrés = nettó beszerzési ár x $\frac{\text{HK}}{100}$

2.) *Írjuk fel a kiszámítandó adatokat!*   4.) *Megoldás*

bor fogyasztói ára ?

árrés = $580 \times 1,8 = 1044$ Ft

nettó eladási ár = $580 + 1044 = 1624$ Ft

Árképzés a vendéglátásban (megoldás)

Vagy

- Nettó eladási ár= nettó beszerzési ár x $\left[1 + \frac{HK}{100}\right]$

Nettó eladási ár= $580 \times (1 + 1,8) = 580 \times 2,8 = 1624$ Ft

Fogyasztói ár= nettó eladási ár+ áfa

Áfa= nettó eladási ár X $\frac{\text{áfakulcs}}{100}$

Áfa= $1624 \times 0,27 = 438,5$ Ft

Fogyasztói ár= $1624 + 438,5$ Ft= 2062,5 Ft

Vagy

- Fogyasztói ár= nettó eladási ár x $\left[1 + \frac{\text{áfakulcs}}{100}\right]$

Fogyasztói ár= $1624 \times (1 + 0,27) = 1624 \times 1,27 = 2062,5$ Ft *példatár 116. oldal*

Ételek árképzése

- Gyártmánylapot kell vezetni (törvény írja elő), amely tartalmazza:
  - az élelmiszer egységnyi mennyiségére, illetve adagra számított anyagösszetételét,
  - az előállítási eljárás rövid leírását,
  - az élelmiszer összetételét.
- Kalkulációs lap: fel kell tüntetni az árakat és a gyártmánylapon előírt adatokat is.
- A receptúra tartalmazza a termék nevét, egységnyi mennyiségét, a nyersanyag mennyiségi egységét és mennyiségét.
- A kalkuláció elkészítésének alapja a receptúra.
- Az anyaghányadot a receptúrában fel kell tüntetni. Az anyaghányad a felhasznált nyersanyagok egységnyi termékre jutó mennyisége.
- A nyersanyagértéket az anyaghányad és az egységár szorzatának összegével állapítják meg.
- Az egységár az ételek és italok elkészítéséhez szükséges nyersanyagok nettó beszerzési ára.
- A receptúra általában 10 adagra szól, kivétel a hidegkonyhai termékek illetve azok a készítmények amelyek árát tömegben írják az étlapra (pl. pizstráng, csülök), kg-ra szól a receptúra.
- A köretekről külön kalkuláció készül, az anyaghányad közlése bruttó módon történik (tisztítási veszteséget is figyelembe veszik) így azt áthárítják a fogyasztóra.